

בס"ד. שיחת יום ב' דחג הסוכות, ה'תשי"ט.

בלתי מוגה

א. איתא בזהר¹ אודות הסדר דחג הסוכות, שאז באים "אושפיזין", אורחים, ומונה אותם על הסדר: אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף ודוד.

ומבאר מ"ש² "בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות" — "בקדמיתא תשבו ולביתר ישבו, אלא קדמאה לאושפיזין, תניינא לבני עלמא", דהיינו ש"תשבו" קאי על האושפיזין, ו"ישבו" קאי על העניים, אורחים דעלמא.

וממשיך, שצריכים ליתן את חלקם של האושפיזין לאותם עניים "בני עלמא", ומבאר את העונש למי שאינו עושה כן, ולאידך גיסא, השכר למי שעושה כן ומכניס לסוכתו את "בני עלמא" — שכל האושפיזין מברכים אותו, ומפרט את הברכות שמברך אותו כאו"א מהאושפיזין.

ולכן מצינו בפוסקים³ — וכן הוא המנהג בפועל — שבחג הסוכות יש ליתן צדקה בשופי.

וע"פ דברי הגמרא⁴ אודות החילוק בין הנותן לעני ממון לבין הנותן לו מזונות, שיש מעלה יתירה בנתינת מזונות משום ד"מקרבא הנייתה" — מובן, שבהכנסת אורחים בסוכות (ש"מקרבא הנייתה") יש מעלה יתירה על נתינת צדקה בממון, ובמילא גם השכר הוא גדול ביותר — שזוהי ברכת האושפיזין.

ב. והנה, ידוע⁵ שעניני חודש תשרי הם ענינים כלליים על כל השנה. כשם שהקבלת-עול והיראה דראש-השנה, והתשובה דיום-הכפורים, הם ענינים כלליים על כל השנה — כן הוא בנוגע להשמחה דחג הסוכות,

(1) ח"ג קג, ב ואילך.

(2) אמור כג, מב.

(3) ראה נטעי גבריאל (להר"ג ציננער) הל' חה"ס פל"ב ס"ה. ספ"ז. וש"נ. וראה גם פע"ח שער חה"ס ספ"ג. סידור (עם דא"ח) שער הסוכות רנו, רע"ג.

(4) תענית כג, ב. וש"נ.

(5) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ו ע' שעט.

אוה"ת דרושי סוכות ע' א'תשנו. ברכה ע' א'תתסו. סה"מ תרנ"ד ע' לו. תרנ"ו ע' רעח. תש"ב ע' 49. ועוד.

שנקרא "זמן שמחתנו" (דאף שכל המועדים הם "מועדים לשמחה", הרי דוקא חג הסוכות נקרא בפירושו ובגלוי "זמן שמחתנו"), שממנה נמשכת שמחה על כל השנה כולה — שמחה ברוחניות ושמחה בגשמיות. והכלי לשמחה זו הוא — נתינת הצדקה, ובאופן ד"מקרבא הנייתה", כנ"ל.

ועוד זאת, שגם נתינת הצדקה עצמה צריכה להיות בשמחה ובטוב לבב, ועי"ז תהי' גם העבודה בשאר הכ' קוין בשמחה ובטוב לבב⁷, שבאופן זה היא שלימות העבודה, כדאיתא ברמב"ם⁸ ששלימות העבודה היא בהיותה בשמחה ובטוב לבב, ועי"ז נמשכת גם שלימות ההשפעה בגשמיות, וכל ענינים אלו נעשים כלי לשלימות הגאולה העתידה במהרה בימינו.

*

ג. בנוגע לפרטי ברכות האושפיזין (דיום זה) — איתא בזהר⁹:
 "ויצחק קארי עלי' כל כלי יוצר עליך לא יצלח¹⁰. אמר ר"ש האי דוד מלכא אמר לי' .. אבל יצחק קאמר גבור¹¹ בארץ יהי' זרעו וגו' הון ועושר בביתו וגו'".

ובביאור ב' הדעות בנוגע לברכתו של יצחק — מבאר אדמו"ר האמצעי בסידור¹²:

"ויצחק קארי עלי' כל כלי יוצר עליך לא יצלח, כי יצחק הוא מבחי' גבורה .. כדי לדחות החיצונים, וז"ש כל כלי יוצר עליך מהחיצונים לא יצלח", והיינו, שתוכן הברכה הוא — הטלת פחד על אוה"ע.

אמנם, ר"ש אינו רוצה לפרש זה הפסוק ביצחק שהוא יאמר כל כלי יוצר כו', לפי שגבורות דיצחק עדיין הם בבחינת האצ"י ממש בלא תערובות טו"ר כלל .. וכמ"ש¹³ לא יגורך רע, לא יגור במגורך רע כלל וכלל .. וז"ש ר"ש דפסוק זה דכל כלי יוצר כו' .. לא יצחק קאמר לי', שאינו צריך למלחמה כלל מטעם הנ"ל, אלא דוד מלכא אמר לי' שצריך למלחמה, וכפי שמצינו שרוד עשה מלחמה עם אלו הלוחמים ומנגדים לארץ אשר גוי' עיני הוי' אלקיך בה¹⁴.

(10) ישעי' נד, יז.

(11) תהלים קיב, ב.ג.

(12) שבעה 3 — סע"ג ואילך.

(13) תהלים ה, ה.

(14) עקב יא, יב.

(6) נוסח תפלת יו"ט.

(7) ראה גם שיחת יום ב' דר"ה ס"ד;

שיחת ש"פ האזינו, י"ג תשרי ס"י (לעיל ס"ע

14 ואילך; ע' 51). וש"ג.

(8) סוף הלי' לולב.

(9) שם קד, א.

ד. ההוראה מענין זה:

כאשר יהודי מכניס עצמו בד' אמות של תפלה — כפי שתפלה צריכה להיות ע"פ שולחן-ערוך, דהיינו בהקדמת "דע לפני מי אתה עומד"¹⁵,

וכן כשמכניס עצמו בד' אמות של תורה — כפי שהתורה צריכה להיות ע"פ שולחן-ערוך, בהקדמת ברכת התורה "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו", דהיינו שיודע שהתורה אינה ענין של שכל אנושי שיש לו שייכות לאומות-העולם ("כל העמים"), כי אם היא ענין שלמעלה מהשכל, אלא שהקב"ה נתנה במתנה ("ונתן לנו") לישראל, כיון שיש בהם "חלק אלוקה ממעל ממש"¹⁶, ולכן יש ביכלתם "לקחת" ענין שלמעלה מהשכל, ובמילא יודע הוא שבלמדו תורה אין לו להכניס סברות אישיות הנובעות מנגיעות אישיות,

הנה בהיותו ב"ציור" זה, שזהו ה"ציור" של יצחק — אזי אין לו כל צורך להתעסק עם מנגדים כלל, כיון שנמצא במעמד ומצב ש"לא יגורך רע".

משא"כ מי שמסיבות שונות אינו סגור בד' אמות של תורה ושל תפלה, אלא מוכרח לצאת לרחוב, כדי להפוך את הרחוב ל"מקדש מעט"¹⁷ להקב"ה, בדוגמת דוד המלך, שיצא למלחמה כדי לכבוש כברת-ארץ זרה ולעשות ממנה ארץ-ישראל — צריך הוא אמנם להלחם עם המנגדים, אבל, אין לו להתיירא מהם, כיון שיש לו הברכה והכח מדוד המלך: "כל כלי יוצר עליך לא יצלח".

ה. הפסוק שאכן שייך ליצחק הוא "גבור בארץ יהי זרעו גו' הון ועושר בביתו גו'".

ומבאר בזה אדמו"ר האמצעי¹²: "גבור בארץ כו', שהוא ג"כ בחינת גבורות דיצחק, כמבואר במ"א¹⁸ ע"פ¹⁹ וארבה את זרעו כו', שארבה בגימטריא יצחק, להיותו מבחי' גבורות המחלקים השפע לחלקים רבים מאד .. וע"כ עיקר השפעה המתקבלת במקבל הוא רק מבחי' גבורות דיצחק .. להיותו עיקר המשפיע, והיינו מטעם שמחלק לחלקים ויוכל המקבל לקבל".

(18) ראה סידור הנ"ל — שער התקיעות

בסופו (רמז, א"ב).

(19) יהושע כד, ג.

(15) ראה ברכות כח, ב.

(16) תניא רפ"ב.

(17) יחזקאל יא, טז. וראה מגילה כט, א.

[וכידוע²⁰ שכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע הי' שואל, שהכתוב מתחיל "וארבה את זרעו", ומסיים "ואתן לו את יצחק", וא"כ, היכן הוא הריבוי?! — אך הענין הוא, שהריבוי הוא מצד ההתחלקות שע"י הגבורות דיצחק].

וכידוע המשל בזה מחכם גדול הרוצה להשפיע דבר חכמה לילד קטן, שמוכרח הוא לחלק את ההשפעה ע"י גבורות וצמצומים, ועד שמצד ריבוי התחלקות הגבורות יוכל השכל להגיע לכאו"א, גם לילד קטן. וזהו גם מה שאמרו חז"ל²¹ "והעמידו תלמידים הרבה", שזהו הריבוי שמצד התחלקות הגבורות.

אמנם, כיון שמצד הגבורות אפשר שהאור יהי' מצומצם ביותר — לכן ממשיך בפסוק שלאחריו "הון ועושר בביתו גו'", דהיינו שאף שהאור בא בהתחלקות, מ"מ, ישנו כל האור בשלימותו. והו"ע הגבורות כפי שהם בשרשם בכינה, ששם ישנו ריבוי אור. וזהו גם מ"ש²² "מצפון זהב יאתה" — דאף שהוא "מצפון", שהו"ע קו הגבורות, מ"מ "זהב יאתה", שהוא בריבוי ביותר.

ו. וההוראה אלינו:

הן אמת שצריכים להיות בה"ציוור" דיצחק, בד' אמות של תורה וד' אמות של תפלה; לא להלחם עם מנגדים, אלא להיות במצב שבו מלכתחילה "לא יגורך רע" (כנ"ל ס"ד),

אבל אעפ"כ, אין זה באופן שצריך להסתגר לעצמו, כי אם, לצאת לרחוב ולפעול על הזולת — "והעמידו תלמידים הרבה", אלא, שאין זה בדרך מלחמה, כי אם בדרך השפעה.

ואע"פ שההשפעה צריכה להיות בצמצום — אעפ"כ, צריך שיהי' בה כל האור בשלימותו.

ז. בהאמור לעיל שבמדריגת יצחק "לא יגורך רע" — יש להקשות לכאורה מהענין ד"רישי"י²³ דעשו בגו עיטפי' דיצחק"?

והביאור בזה²⁴ — שמציאותו של עשו בהיותה אצל יצחק היא כפי שעשו הוא באופן טוב, שזוהו"ע "רישי' דעשו",

(20) ראה תו"מ — רשימת היומן ע' רכה.
 (21) תיב"ע ויחי נ, יג. וראה לקו"ש חט"ו ע' 193 הערה 21.
 (22) אבות פ"א מ"א.
 (23) אבות פ"א מ"א.
 (24) ראה גם לקו"ש שם.

— וע"ד מארז"ל²⁵ "אמר ר"ש בן גמליאל כל ימי הייתי משמש את אבא ולא שימשתי אותו אחד ממאה ששימש עשו את אביו", והרי מצות כיבוד אב היא אחת מעשרת הדברות, ועד שהשוה הכתוב כבודו לכבוד המקום²⁶ —

אבל עניני רע שבעשו — לא ראה אותם יצחק, כמ"ש²⁷ "ותכהין עיניו מראות", כיון שבמדריגת יצחק "לא יגורך רע", כנ"ל.

וההוראה מזה: כאשר מגיע יהודי אל יצחק — הרי כפי שיצחק רואהו, אין בו אלא טוב, והרע שבו מתבטל, או עכ"פ מתעלם באותה שעה. וראיתו של יצחק פועלת על אותו יהודי גם לאח"ז, שהטוב שבו מתגלה ומנצח את הרע.

ח. נוסף על האושפיזין שבזהר, ישנם גם האושפיזין החסידיים²⁸. והאושפיזא דיום זה הוא — הרב המגיד.

והרי גם בהנהגתו של המגיד מצינו הענין ד"לא יגורך רע" — כידוע שענין ההתנגדות לא הגיע למקומו של המגיד²⁹ משא"כ אצל תלמידי המגיד, וכן אצל הבעש"ט — היו הרדיפות במקומם.

וכאמור, ההוראה מכל הנ"ל בעבודתנו היא — שצריכים להיות בה"צירור ד"לא יגורך רע", ואז אין מקום למציאותם של מנגדים כלל, שהרי אפילו "מעט אור דוחה הרבה מן החושך"³⁰, ועאכו"כ שריבוי אור החסידות יש בכחו לפעול, שבמקומו, ובכל מקום בואו, לא תהי' לו התנגדות כלל.

* * *

ט. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה חסידים ואנשי מעשה.

* * *

י. על יסוד הכלל שישראל הם תמיד "מהלכים"³¹, היינו, שמיום ליום צריכה להיות אצלם עלי, כמ"ש³² "ילכו מחיל אל חיל" — מובן,

25) ב"ר פס"ה, טז. וראה שמו"ר פמ"ו, ד. זח"א קמו, ב. ועוד. ועליכאָו.

26) קידושין ל, ב. חובת הלבבות שער יחוד המעשה

27) תולדות כז, א. וראה לקו"ש ח"ה ע' פ"ה. תניא פי"ב (יז, א).

31) ראה תו"א ס"פ וישב (ל, סע"א 140)

28) ראה שיחת ליל א' דחה"ס תרצ"ז ואילך. ובכ"מ.

32) תהלים פד, ח. וראה ברכות ומו"ק ס"ד (סה"ש תרצ"ז ע' 161). וראה גם שיחת

יום ב' דחה"ס דאשתקד ס"ג (תו"מ חכ"א ע' בסופן.

43). וש"נ.

שהעלי' שלאחרי יוהכ"פ היא למעלה עוד יותר מהעלי' שביוהכ"פ. והיינו, שמבלי הבט על גודל העלי' שביוהכ"פ, ובפרט בתפלת הנעילה — הנה העבודה שלאחרי יוהכ"פ היא נעלית עוד יותר³³.

— כן משמע מהמבואר בא' המאמרים³⁴, במעלת העבודה והעלאת הניצוצות (שזוהי העבודה דכל השנה כולה) לגבי מקיף דלבונה זכה (שזוהי עבודת הקטורת דיוהכ"פ), "כי גדול המצווה ועושה³⁵, והעלאת הניצוצות נצטוונו בתורה בפרטי מצוות רבים להעלותן, אבל מקיף דלבונה זכה .. אלמלא לא מסרו ס"מ למשה רבינו ע"ה³⁶, לא הי' בדין שהקב"ה יגלה לו".

וכן רואים אנו במוחש, שביוהכ"פ, שבו נמצאים במשך כל היום בבית-הכנסת, לבושים במשך כל היום ב"ק"יטל", טלית ו"גאָרטל", ודומים למלאכים³⁷ — קל הרבה יותר לעבוד עבודת היום מאשר בימי החול, כשנמצאים ברחוב, בעבודה או בחנות וכו'. וכיון שהעבודה בימות החול קשה יותר, הרי מזה גופא מוכח שזהו עיקר העבודה.

וההוראה מזה:

אם במשך כל השנה מתכוננים עבור העבודה דיוהכ"פ שתהי' כדבעי — עאכו"כ שכדאי להשקיע את הכוחות הגדולים ביותר, ואת ההשתדלות הגדולה ביותר, על כל ענין פרטי בעבודת ה' שבכל השנה, שיהי' כדבעי.

ומובן, שענין זה גופא שעבודתו במשך כל השנה תהי' כדבעי — הנה הנתנית-כח על זה היא מעבודת יוהכ"פ.

ומיוהכ"פ נמשך ענין זה למטה בגילוי בחג הסוכות, "ליום חגנו"³⁸, ועי"ז ממשיכים גם את השמחה דסוכות על כל השנה כולה.

יא. ואם על כל השנה כולה צריכים להמשיך את השמחה דסוכות — הרי פשיטא שבחג הסוכות עצמו יש להמשיך את השמחה בכל המקומות, וכפי שהונהג לאחרונה, שנוסעים להתוועד בערי השדה³⁹.

37) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתרי" ס"ט. סתרי"ט ס"ט. וש"נ.

38) תהלים פא, ד. וראה לקו"ת דרושי ר"ה נד, סע"ג ואילך. ובכ"מ.

39) ראה שיחת שמחת ביה"ש דאשתקד סמ"ה (תו"מ חכ"א ע' 83). וש"נ.

33) ראה בארוכה שיחת ש"פ האזינו בתחלתה (לעיל ע' 45 ואילך).

34) סד"ה העושה סוכתו תרל"ה (סה"מ תרל"ד ע' שמח).

35) קידושין לא, א. וש"נ.

36) ראה שבת פט, א.

ומובן, שאין לשכוח גם אודות "ברוקלין" ... ולכן יתוועדו גם כאן בכל לילה, ובאופן ד"לילה כיום יאיר"⁴⁰, כדי להאיר את חשכת הגלות, ולהביא את הגאולה השלימה, בקרוב ממש.

